

Gartarveån 2024-2026

Länsstyrelsen i Gotlands län | 010-2239276 |

peter.landergren@lansstyrelsen.se Hultungsån | Region Gotland | HARO

118/117

Bild: Gartarveån. Pia Wilson Lindberg

Projektområde

Gartarveån är som de flesta andra vattendragen på Gotland påverkat av utdikning av våtmarker i källflödena och att det är rätat i de delar som rinner genom jordbruksmark. I projektområdet rinner ån i huvudsak genom skogsmark och har biotopvårdats vid olika tillfällen sedan 1980-talet. Ån torkar numera ut i stort sett varje sommar. Uppföljningar visar en dalande trend för havsöringen varför det är mycket angeläget att vattendraget biotopvårdas i syfte att stärka rekryteringen av havsöring. För att kunna få ut mesta möjliga effekt av planerade åtgärder kommer arbetet att koncentreras till de nedre delar innan havet. Anledningen till detta är att öring av olika årsklasser och då framför allt årsungar ska kunna hinna att simma ut till havet innan ån torkar ut

Länsstyrelserna

Orsaker till åtgärder

På Gotland sker det mesta av havsöringens lek i mindre vattendrag som sällan är bredare än två meter. En del vattendrag är inte längre än några hundra meter vilket innebär att det är få platser där fisken kan leka. Olika skogs- och jordbruksåtgärder har också medfört att den vattenhållande kapaciteten har försämrats vilket gör att många bäckar torkar ut under sommarhalvåret.

En stor del av den vuxna öringpopulationen på Gotland består av så kallade yngelutvandrare. Under torra somrar när vattendragen torkar ut helt medför det att de öringar som kläcks vandrar ut i havet redan som yngel. Många år på Gotland kan genom biotopvård nära mynningen fungera som ”yngelutvandringsår” vilket visat sig vara ytterst viktigt för öringbestånden runt ön.

I samband med kraftiga vattenflöden transporteras stora mängder fint material nedåt i systemen. Denna materialtransport medför att lekplatser successivt pålagras och till slut blir odugliga för öringen. Därför bör underhåll av befintliga och nyanlagda lekplatser ske kontinuerligt. Även åtgärder i vattendraget för att skapa högre strömhastighet vid lekplatser, framförallt vid låga vattenflöden, bidrar till att pålagringen av fint material begränsas.

Död ved är viktigt i vattendrag eftersom det utgör skydd och skafferi åt fiskar. Genom att tillföra död ved kan man öka vattendragets produktion. Död ved kan även bidra till att öka strömhastigheten genom att vara kanaliserande för vattnet.

Vad vi vill förbättra

Vi vill förbättra hydromorfologin för att skapa bättre livsmiljöer för vattendragslevande arter och i synnerhet för havsöring och flodnejonöga. Målet är att skapa förutsättningar för en hög biologisk mångfald och ökad rekrytering av havsöring.

Vi förväntar oss att åtgärderna ger bättre:

- Lekplatser
- Upphållsplatser
- Födottillgång
- Yngelutvandring
- På sikt en ökning av lekfiskbeståndet av havsöring

Åtgärder och aktiviteter

I arbetet ingår att förankra åtgärder, söka nödvändiga tillstånd och upphandla material och tjänster. Utformningen av de faktiska åtgärderna kommer avvägas mot andra intressen.

De aktiviteter som planeras är i huvudsak:

- Avlägsna oönskade vattenväxter på lekplatser för att göra dem mer lämpliga för lek.
- Luckring av befintliga lekplatser för att eliminera fint material för att göra dem lämpliga för lek.
- Komplettering av grus till lekplatser för att göra dem lämpliga för lek.
- Nyanläggning av lekplatser för att öka antalet lekplatser.
- Stenutläggning för att koncentrera strömmar och förbättra/öka öringens uppväxtplatser och ståndplatser.
- Återskapa tidigare djuphöljor som fyllts ut av sediment för att förbättra/öka öringens uppväxtplatser och ståndplatser.
- Utläggning av död ved för att koncentrera strömmar, förbättra öringens uppväxtplatser och öka mängden tillgänglig föda.

Tidplan 2024-2026

2024

- Förankring med markägare där det inte redan är genomfört, åtgärdssträcka 1000 meter
- luckra lekbottnar
- renovera och underhålla strömkoncentratorer
- tillföra död ved

2025

- Fortsätta arbetet som ovan med ytterligare sträcka av 1000 meter

2026

- Tillförsel mer lekgrus för att komplettera det som inte hanns med 2025.

Planerad uppföljning

Ingen planerad uppföljning inom detta projekt. I länsstyrelsens regionala elfiskeprogram görs uppföljning av Gartarveån.

I samverkan med

Extern samverkan kommer att ske med Sportfiskarna, Fårösunds sportfiskeklubb, FFG (FiskeFörvaltning Gotland) och berörda fastighetsägare. Intern samverkan kommer att ske med Naturvårdsenheten.

Länkar